

{ asteari zeharka begira } **Mikel Zubimendi**

Lehentasun hartuta, zaindu dezagun Arnaldo Otegi

Bildu ziren jende oldeak eta zarra-zarra jardun zuen euria medio ezin izan nuenez, aukera aprobetxatu eta bihoakio letrokin batera lagunari eta kideari –eta baita etxekoei ere– besarkada termiko eder-ederra. Bai, puntua botata denez, Arnaldo Otegiren askatzeak eta oholtza politikoaren erdigunera bueltatzeak suposatu duen fenomeno sozial eta emozionalaz arituko naiz. Eta aurrera begira, hausnarketa pertsonal gisa, lagun moduan, ohartxo batzuk eskaini nahi ditut.

Dagoeneko asko idatzi da Otegiren presentziak eragin dituen ondorioez. Ezkerreko abertzaleentzat suposatu duen errekupeazio emozionalaz, anbizioaren berrarmatzeaz, Euskal Herrian sumatu den elektrizitate horrek duen energia askatzaileaz. Egiatik asko duela ukatzeke, hiperboleak hiperbole –energia nuklearra baztertzeke lain indar sortu duela eta abar– eta Otegiren aurkarien purrastak purrustategi, niretzat, errekupeazio horren zantzuak aurretik igartzen hasiak ziren. Beste tonu bat sumatzen hasia zen, beste fundamentu bat, espabilitzen hasiak ginelakoan nengoen. Datuak bazeuden, bai. Otegiarekin, jakina, sentsazio hori baieztatu eta disparatu egin da. Badaude ere oso ongi ulertu ez ditudan kontutxoak, batez ere, “The New York Times” tarteko aireratu den lehendakari izateko hautagaitzaren kontu morboso horrena. Otegi horretarako eta bost gai ikusten dudala esanda, kontraindikazioak ere askotxo badaudela aitortu behar dut, eta beste patxada batean, pedagogia egokian, herriarekin artikulatu behar den elkarrizketa baten baitan ebatsi beharreko gaia dela uste dut.

Tira, Arnaldo Otegi animalia politiko totala da. *Crack* bat da, eta hain zuzen horregatik, asko zaindu beharreko aktiboa da, gehiegi esplotatu behar ez dena. Bizitza natural eta eroso ongi merezia eta beharrezkoa du, ohikeria informatiboaren gurgil-zoroan kateatzeke, zaletasunak, osasuna eta bere barne-erresumakoak atenditu behar ditu. Oratoriaren maisua delako, ezinbestekoa du isiltasunaren artea jorratzea, hitzekin bezala hitzik esan gabe jakitera ematea. Berak ongi adierazi bezala entzule aparta izatea, euskal jendearen eta gertakizunen behatzaile zorrotza izatea, hausnartzeko denbora hartzea, aldaketa eta

korronte sozial karstikoen norabideak egoki irakurtzea. (Auto)zaintza lan hori lehentasunezkoa da, kanpoko kontrolatzeko bere tenperamentu bolkaniko hori gehiegi ez zamatzea, barne mundua gobernatzeko astia errespetzea. Berari lana kentzea eta ez ematea.

Otegiren karisma ez dut orain deskubrituko, ezta haren energia ere. Egoera oso zailetan onduriko esperientzia, xarma, inteligentzia emozionala, kuraia, nortasuna, anbizioa, leialtasuna... hori guztia badu, bai, horixe baietz! Baina hori baino gehiago ere bai. Deigarria izan da, eta etorkizunari begira pista emailea, “gurea” ez den jendeak, ezker abertzalearen komunitate militantea baino haragokoak, euskal gizartearen (eta munduko sektore uste baino zabalagoetako) maila guztietako jendeak dion errespetu, miresmen eta estimua ikustea. Otegi ezker abertzalekoa da eta ez da, ezkerreko herri abertzalearena ere badelako. Herrikide askorentzat lider ameslaria da,

Deigarria izan da, eta etorkizunari begira pista emailea, «gurea» ez den jendeak, komunitate militantea baino haragokoak, gizartearen maila guztietako ordezkari denak dion errespetu eta estimua ikustea

komandanteburu edo lehendakari izateko jenioa badue-na; oso argia eta urrutikoa den begirada inspiratzaile bat.

Beharko du Otegi abildade horri guzti horri zirkuitulaburra egingo ez dion kultura politikoa, antolakuntza, diseinatu eta sustatzea. Betiko balore, bisio eta konbikzioak iraunaraziz, itxuraz ezberdinak baina harremanean banaezinak diren bi konfigurazio ezberdinetan zentratuz, bietan jarrai, koherentzia bati eutsiz: helmugetan eta helburuetan, zoom handiko ideietan eta zoom txiki-ko detaileetan asmatuz, estatu-politikari eta politikaren militante izaten, sakona eta praktikoa, arkitektoa eta iturgina, ideia futuristak eta oraingo ekintzak ezkontzen. Emozionatu nau, ikaragarri, bera emozionatuta ikusi eta besteak nola emozionatzen dituen ikustea. Emozionatu eta emozionatzea, horra hor gakoa. Pasioz eta anbizioz independentzia bizi eta irabaztea. •

IKASLEEN GHETTOAK

Samiraren kasuak agerian utzi du eskola batzuetan ematen den «ghettifikazioa»

 JENDARTEA / Ion Salgado

Azken urteotan jatorri atzerritarra duten ikasleen kopuruak gora egin du nabarmen sare publikoko eskoletan. Marokotik Gasteizera etorritako Samirak semea itunpeko ikastetxe batean matrikulatu nahi zuen, baina guztietan ezetz esan diote. Eskolon erantzunek Gasteizen ematen den diskriminazioa agerian utzi dute.

Nola berma daiteke etorkinen seme-alaben gizarteratzea bertako familiaren seme-alabekin ikasten ez badute? Nola erabiliko dute euskara beraien

inguruan arabiarra edo beste hizkuntzaren bat bakarrik entzuten badute? Nola sentituko dira euskal herritar txikitatik diskriminazioa pairatzen badute? Askotan egin dizkio galdera horiek Samirak bere buruari. Askotan pentsatu du nola izan-

go den bere semeen etorkizuna jatorri atzerritarreko umeekin betetako eskoletan ikasiz gero, ghetto bilakatu diren ikastetxe publikoetan ikasiz gero.

Duela hainbat aste, Marokotik etorritako emakume honek itunpeko sareko eskolak bisitatu zituen aurrematrikulazioa egiteko asmoz. Bost ikastetxetara joan zen, hiru kristauak eta bi laikoak. Eta guztietan erantzun berdina jaso zuen. «Guztietan ezetz esan zidaten. Batzuetan musulmana izateagatik, eta besteetan haiek ezarritako betebeharrak ez betetzeagatik. Eta batzuek kuotak ordaindu behar zirela ere ohartarazi zidaten», gogoratu du. Ez zioten galdetu ere egin baliabiderik bazuen eta ez zioten eskaini erlijioaren ordezkio irakasgai alternatiborik.

Baina kuotak eta erlijioa ez dira Samirak gainditu beharko lituzkeen oztopo bakarrak, berak salatu duenez, itunpeko eskolek eurek aukeratzen baitituzte ikasleak matrikula egiterakoan, puntuen sistemari esker. «Aitonak, amonak edo beste senide batek ikastetxe horretan ikasi badu puntuak ematen dizkizute, eta Eskola Kontseiluan parte hartzen baduzu ere puntuak jasotzen dituzu. Sistema diskriminatzailea da, lotsagarria», deitoratu du. Egoera horri aurre egiteko, Steilas sindikatuaren atea jo zuen. Baita bilatzen zuen laguntza jaso ere.

Aitor Idigoras sindikatuko kideak ondo ezagutzen du Samirak bizi izandako diskriminazioa, askotan salatu baitu eskola publikoaren eta itunpeko sarearen arteko ezberdintasuna. «Sistema duala sortu da, ikasleen klase sozialaren arabera sistema duala, hain zuzen», azaldu du. Aitor Idigorasen ustez, goi eta erdi mailako familietako seme-alabak itunpeko ikastetxetara joaten dira, eta diru gutxi duten familietako seme-alabak eskola publikoetara. «Eskola publikoak jatorri atzerritarra duten ikasleez beteta daude gaur egun, baina, azken batean, klase gatazka bat da Gasteizen eta EAEko beste udalerrietan ematen ari dena», azpimarratu du.

Jatorri atzerritarra duten ikasle gehienek sare publikoko eskoletan ikasten dute. Hezkuntza eragileek ghettoak sortzen ari direla ohartarazi dute. Raul BOGAJO | A.PRESS

Eskola publikoek eta itunpeko sarekoek ikasle ezberdinak eduki arren, finantziario iturri berdina dute: Gasteizko Gobernua. «Herritar guztiek nahi duten eskola aukeratzeko eskubidea izan beharko lukete, eskola guztiek diru publikoa jasotzen dutelako. Eta Samirak berak ere finantzatzeko ezetaz esan dioten itunpeko eskolak», azaldu du Idigorasek hezkuntza berezituaren herritarren pentsaeran ezarrita dagoela kritikatu ostean. «Konponbidea lortzea ez da erraza izango, jende askoren pentsamoldea aldatu beharko dugulako», gaineratu du.

«GASTEIZKO MANIFESTUA»

Baina, egia esateko, badirudi gauzak aldatzen ari direla pixkanaka. Herritarrek nabaritzen dute Idigorasek aipatutako desoreka, azken hamarkadan areagotu egin dena. Denon Eskola

Samira bost ikastetxetara joan zen, hiru kristauak eta bi laikoak. Eta guztietan erantzun berdina jaso zuen. «Guztietan ezetz esan zidaten», salatu du emakume marokoar honek

Aitor Idigoras Steilas sindikatuko kidearen ustez, sistema duala sortu da hezkuntzan. Goi eta erdi mailako ikasleak itunpeko sarera joaten dira, eta, gainontzekoak, sare publikora

federazioak otsailean salatu zuenez, 2010ean atzerriko jatorria zuten ikasleak EAEko hamar eskola publikotan ziren ikasleen %50. Sei urte geroago, ehuneko hori 60 ikastetxe publikotan gaintitzen da. 2016ko urtarrilean Hezkuntza Ordezkaritzak plazaratutako datuen arabera, Gasteizko hogeitasei ikastetxetako hainbat gelatan atzerriko jatorria duten ikasleak %30 baino

Samirak ezin izan du matrikulatu bere semea itunpeko ikastetxe batean.
Juanan RUIZ | ARGAZKI PRESS

gehiago dira. Lau eskolatan %80tik gora dira, eta, beste hiritan, %50etik gora.

Hainbat eragile –Arabako Guraso Elkartearen Federazioa, Ehi-ge, Sarean, Steilas, CCOO, UGT, LAB, ESK, ELA, Afro elkarte, CE-AR, Salhaketa eta Gasteiz Irekia, besteak beste– batu egin dira egoerari aurre egiteko, eta “Euskal eskola publikoaren aldeko manifestua” argitaratu dute. Testu horretan sare publikoaren eta itunpekoaren arteko «desoreka ikaragarria» kritikatu dute. «Sare publikoa jasotzen ari da gehienbat zailtasun handienak dituen populazioa, batez ere jatorri atzerritarra duten ikasleak; itunpeko sarea, al-diz, aterpe bihurtzen ari da bertako erdi edo goi mailako familia askorentzat», salatzen dute.

Eragileon iritziz, zentro batzuek «bizkarra eman diote Gas-

teizko errealitate sozial zailari». «Gure ustez segregazio prozesua negatiboa da eta ez du errazten gizarte kohesionatu eta solidario bat izatea, baizik kontrakoa. Ikasleak gelaka banatzea kontuan hartuta azalaren kolorea, jatorri etnikoa, klase soziala edo erlijioa zorigaitzoko oinarria da gizarte bidezkoago eta kohesionatuagoa lortzeko, izan ere, aniztasuna aberastasun elementua izan beharko litzateke».

«Maltzurra da hezkuntza arloan jatorri atzerritarra duten ikasleak eskola gutxi batzuetan taldekatzea. Ez da mesedegarria elkar ezagutzeko, ezta integrazioa lortzeko ere; ez da lagungarria aniztasuna modu positiboan bizitzeko. Kontzentratu egiten dituzte behin-behineko heziketa behar bereziak eta baliabideak behar dituzten ikasleak. Eta administrazioak ez die baliabide

SEGREGAZIOAREKIN AMAITU ANIZTASUNA SUSTATZEKO

Xabier Muntiel eskola bateko zuzendaria da eta ondo ezagutzen ditu jatorri atzerritarra duten umeen eskolatzeko prozesuen zailtasunak. «Gaur bertan etorri da ume bat Pakistanetik. Lehen Hezkuntzako 4. mailan dago eta ez du ez euskaraz ez gaztelaraz hitz egiten», azaltzen du. Muntielen ustez, faktore ugari daude atzerritatik etorritako familien seme-alabak ikastetxe publikoetara joateko. «Itunpeko eskoletan erlijioa ikasten dute, eta hori oztopo bat da Afrikako iparraldetik eta Asiatik etortzen diren familientzat. Eta kontuan eduki behar dugu atzeritik etortzen diren familia gehienak behe mailakoak direla; behartuta etorri dira, haien egoera ekonomikoa hobetzeko asmoz, eta, kasu askotan, ezin dituzte ordaindu itunpeko ikastetxeak ezartzen dituzten kuotak», azaldu du.

Horregatik, atzeritik etorritako familiek eskola publikoetan matrikulatzen dituzte euren seme alabak, ghetto bilakatzeko arriskua pairatzen duten zentroetan. Arazoa ez baita soilik jatorri atzerritarra duten umeen kontzentrazioa gero eta handiagoa izatea, benetako arazoa bertako ikasleak itunpeko eskoletara joaten ari direla da. Eta Muntielek nabarmentzen duen bezala, kulturartekotasuna lortzeko, ume guztien integrazioa lortzeko, beharrezkoa da eskola publikoetan bertako ikasleak ere egotea.

Berdintasuna eta aniztasuna lortzeko, Muntielek matrikulazioa kudeatzeko bulego bakarra sortzea proposatzen du. Eta itunak betetzen ez dituzten eskolei finantzazio publikoa moztea ere defendatzen du. «Eskola batean jarrera segregazionistak ikusten baldin badira, diru laguntzak moztu egin beharko lirateke», azpimarratu du eskola zuzendariak.

nahikorik ematen erronka horri erantzuten dioten eskolei», diote sinatzaileek.

Erantzun zehatzak proposatzen dituzte arazoa konpontzeko. Proposatutako neurriek epe kanpo matrikulatzen diren ikasle gehienak ikastetxe publiko batzuetara ez bideratzea eta segregazioarekin amaitzea dute helburu. Eragileon ustez, giza baliabideak, baita ekonomikoak ere, sustatu behar dira heziketa zentroek erronkei erantzun bat emateko. «Egoerarik txarrean dauden edo heziketa behar bereziak behar dituzten ikasleak eskolaratzen dituzten eskolek baliabide gehiago, baita ekonomikoak ere, izan beharko lituzkete», azaltzen dute.

Eta, matrikula egiteko orduan, errenta baxuak dituzten familiak lehenesten dituen baremoa indargabetu behar dela nabarmentzen dute, izan ere, «horrek

maila ertaineko familiak zentro publiko batzuetatik kanpo uzten ditu. Eskola publikoaren bokazioa mota guztietako familien eskola izatea da, eta gure ustez positiboa da maila desberdinetako familiak egotea zentro berean».

Zentzu horretan, administrazioak ekitatea bermatzen duten matrikulazio irizpideak bete-arazi behar dituela nabarmen-

Cristina Uriarte EAEko Hezkuntza sailburuak Gasteizen sortutako arazoa konplexua dela nabarmendu du.
Juanan RUIZ I ARGAZKI PRESS

Gasteizko hainbat eragilek «Euskal eskola publikoaren aldeko manifestua» sinatu dute. Segregazioarekin behingoz amaitzea eskatzen diete Lakuako Gobernuko ordezkari

Manifestua sinatu duten sindikatuek eta eragileek matrikulazio bulego bakarra aldarrikatzen dute EAEko eskoletan ematen den diskriminazioarekin amaitzeko

eta laikotasun baldintzetan». Halaber, irakasleen lan egoera hobetzea, haien behin-behinekotasunarekin amaitzea, exijitzen diote Lakuari, baita plan estrategiko bat aurkeztea ere. Aipatutako plan horretan finantziario publikoa jasotzen jarraitu nahi duten zentro guztiek parte hartu beharko lukete.

«Aniztasun kulturalako beste testuinguru batzuetako esperientziek erakutsi dute beharrezkoa dela politika aktiboak bultzatzea zentro guztietan jatorri, egoera edo izaera anitzeko ikasleak egoteko. Egoera zailean dauden ikasle kopuru handiak dituzten eskoletan beharrezkoa da kalitate handiko proiektuak garatzea, baita espektatiba handiko eskolak sortzea ere; ondorioz, ahalbidetu egingo da maila sozioekonomiko eta kultura desberdinetako ikasleak elkartzea», azaltzen dute manifestuan, erlijioa norberaren bizitza pertsonalaren kontua dela adierazten duen testuan hain zuzen.

URIARTEREN AGERRALDIA

Cristina Uriarte Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura sailburuak hitz egin zuen Eusko Legebiltzarrean manifestuaren argitalpenaren ondorioz. Uriartek Gasteizko Gobernu diskriminazio mota ororen kontra dagoela adierazi zuen, «edozein delarik arrazoia. Eta jakina, gure esku dagoen guztia egingo dugu hezkuntzaren eremuan gerta litekeen edozein diskriminazio saiakera saihesteko». «Horregatik, ikastetxeren batean matrikula egiterakoan, izan ikastetxe publikoa edo itunpekoa, diskriminazio egoeraren bat jasan duen pertsona oro bide ofizialak erabiliz gertatutakoa jakinaraztera animatu nahi dugu. Horixe da arazoak antzeman eta konponbideak eskaintzeko bide egokia», esan zuen Samirak «kexa formal» ez duela egin ohar-tarazi ostean.

Samirak GAUR8ri azaldu zioenez, ez du kexa formalik aurkeztu diskriminazioa ez delako berari bakarrik eragiten dion arazo bat. Emakume honek konponbide orokorra nahi du, haren egoeran dauden familia

tzen dute sinatzaileek, eta matrikulazio bulego bakarra sortzea proposatzen dute. Bulego horrek itunpeko sareko ikastetxeen eta eskola publikoen eskaintza batu beharko luke. Horrela diskriminazioa saihestuko litzateke. Dena den, manifestua sinatu duten eragileek azaltzen duten bezala, berdintasuna lortzeko beharrezkoa da baliabide gutxi duten familiei eskola batzuetara joan ahal izateko jartzen dizkieten oztopoak bertan behera uztea, kuotak edo eskolaz kanpoko gastu jakin batzuk, esate baterako.

Azken finean, «irakaskuntzaren doakotasuna legez bermaturik dago diru publikoarekin finantzaturako zentro guztietan. Gasteizko ikastetxe guztiak diru publiko finantzaturik daude ehuneko ehunetan, beraz, familia guztiek eskubidea dute zentro guztietara joateko dohainik

Cristina Uriarte Hezkuntza sailburuak gaur egungo egoera «konplexua» dela eta ekimen berriak martxan jarriko direla iragarri du Gasteizko Legebiltzarrean

Denon Eskola federazioko kideen ustez, Uriartek proposatutako ekimenak ez dira nahikoa Gasteizko eskoletan pairatzen den arazoa konpontzeko

guztientzat. Eta badirudi Lakua konponbide bat bilatzeko prest dagoela, izan ere, «gure ikastetxeetan kohesio sozial handiagoa eta bizikidetzat sustatzeko lanean» jarraituko dutela iragarri zuen sailburuak. Aztertzen ari diren neurrien artean, eskolatze batzordeen irizpideen beraztertzea eta erakundeen arteko elkarlana sustatzea aipatu zituen Uriartek, Gasteizen sortutako gatazka arazo hutsala ez dela nabarmenduz.

Euskal Eskola Publikoaren Aldeko Manifestuaren Batzorde Dinamizatzailea osatzen duten eragileek «lorpentzat» hartu zituzten Uriarteren hitzak. «Gobernuak, edozein kasutan, itunpeko eskoletan ematen den jarrera baztertzailaren ebidentziarik ez duela esaten du. Guk badaudela uste dugu eta salatu behar ditugu, Eusko Jaurlaritzak diru publikoz finantzatzen baititu ikastetxeak», azaldu zuten, Lakuak itunpeko sareko zentroei 380 milioi euro baino gehiago eman dizkiela gogoratuz. «Diru hori gabe ikastetxeotako familiek ordaindu beharreko kuotak askoz handiagoak lirateke». Aipatutako batzordea osatzen duten eragileei hileroko kuotak kobratzea «diskriminatzailea» iruditzen zaie, «horrela diru publikoz finantzatutako ikastetxeetako ateak baliabide gutxi dituzten familiei ixten zaizkielako». Halaber, bi urteko haurrentzako geletan 200 eurotik gorako hileko kuotak ezartzea diskriminatzailea dela salatu zuten: «Neurri horrekin baliabide gutxi duten familien sarrera blokeatu egiten dute itunpeko ikastetxeek». Amaitzeko, konfesio erlijiosoa duten ikastetxeei finantzaketa publikoa ematea kritikatu zuten, beste kredo batzuk dituzten edo ateak diren ikasleen sarrera mugatzen duelako.

Pasa den astean Uriartek berriro hitz egin zuen jatorri atzerritarra duten ikasleei buruz. Hezkuntza Batzordea osatzen duten legebiltzarkideen aurrean, sailburuak gaur egungo egoera «konplexua» dela eta orain arte martxan jarritako ekimenek porrot egin dutela aitortu

zuen. «Azken hamarkadan hainbat neurri hartu izan dira, baina, hala eta guztiz ere, egiaztatu ahal izan dugu neurri horiek ez direla nahiko, ikasle etorkinak eta bertan jaioak ikastetxe eta sare desberdinetan era orekatu eta inklusiboan eskolaratzeko, eta beharrezkoa den aniztasuna eta kulturartekotasuna bermatzeko», esan zuen.

Uriarteren ustez, «etorkinak elkarrekin egotea ez da arazoa, azarua ikastetxeetan aniztasunik ez egotea da. Arazoa ikastetxeetan inklusibitate eta kulturartekotasunik ez egotea da. Hori da arazoa. Ikastetxeak, bai publikoak bai itunpekoak, egun-

Hezkuntza eragileek «Euskal eskola publikoaren aldeko manifestua» plazaratu zuten pasa den hilean. DENON ESKOLA

go errealtate sozialarekin bat ez etortzea da arazoa». Eta horri dagokionez, EAEn %40tik gorako ikasle etorkin kopuruak dituzten Haur eta Lehen Hezkuntzako hamalau eskola daudela adierazi zuen. Horietatik hamar publikoak dira. Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren kasuan ere badira %40tik gorako ikasle etorkin kopuruak dituzten ikastetxeak, horietatik, Uriartek dioenez, lau publikoak dira eta sei itunpekoak. «Baina, badaude kontrako kasuak ere, %5etik beherako ikasle etorkinen kopuruak dituzten 67 ikastetxe ditugu guztira, Haur eta Lehen Hezkuntzan. Eta 169 Bigarren Hezkuntzan. Kasu askotan, 0%tik hurbil», gaineratu zuen.

Egoera horri aurre egiteko, Lakuak jatorri atzerritarra duten ikasleak ikastetxeetan oreka handiagoz banatzeko lanean jarraitu beharko duela nabarmendu zuen sailburuak. «Baina ez

etorkinak banatzeko, baizik eta ikastetxeetan aniztasun handiago izateko. Eta horretarako beste neurri espezifiko batzuk hartu behar dira. Gainera, instituzioen arteko koordinazio handiago izan beharko dugu, egoera honi, batez ere, soziala izan behar den ikuspegi globalago batetik erantzuna emateko», esan zuen. Eta ezinbestekotzat jo zuen «etorkinak diren pertsona guztien integrazio sozial eraginkor eta sendoa sustatzea, ongi izatea eta elkar bizitza bermatze aldera, eskusio eta baztertzeko bideak ireki ez daitezen».

Uriartek Hamaikazko programaren garrantzia azpimarratu zuen. Azaldu zuenez, programa horren bidez, ikastetxeen ezagutza bereziei erreparatu zaie, ikasleen aniztasunak behar duen arreta pertsonalizatua jaso dezan. «Programaren helburua da laguntza gehien behar duten ikasleen arrakasta lortzea. Eta

etorkinen ehuneko handia duten ikastetxeetan ikasten ari dira horietako gehienak. Eragileen elkarren arteko esku hartzea sustatu nahi da, beraz, ikasle horien ikasketa maila areagotzeko eta elkar bizitza hobetzeko, ikastetxe horietako hezkuntza proiektuak erakargarriagoak izan daitezen ikasle guztientzat eta familia guztientzat».

Eta behar bereziak dituzten ikasleentzako plazak gordetze-ko aukera ikertzen ari direla ere esan zuen. «2016-2017 ikasturteko matrikulazio prozesuan, talde berriak antolatu eta planifikatzerakoan, Hezkuntza Administrazioak ratiotik gorako plazen %10 hartuko ditu beretzat, aipaturiko behar bereziak dituzten ikasleek bete ditzaten», gaineratu zuen. Bestalde, hiru eskolatze lurralde batzordeetan eskolatze irizpideen aplikazio bateratua egingo dela iragarri zuen Uriartek, eta, horrez gain, diru publikoz

sostengatutako ikastetxe guztien arteko oreka lehenesten hasiko direla. Halaber, 35/2008 dekretuko irizpideak aldatzeko aukera aztertzeko prest daudela esan zuen, «ikastetxe guztien artean, publikoak izan edo itunpekoak izan, oreka handiago egon dadin».

Denon Eskola federazioak ki-deen ustez, Uriartek proposatutako ekimenak ez dira nahikoa Gasteizko eskoletan pairatzen den arazoa konpontzeko. «Entzun genituen sailburuaren azalpenak eta proposamenak, eta gure balorazioa positiboa da, alde batetik, lehengo aldiz arazo bat dagoela onartu duelako, eta hori oso inportantea da. Baina proposatutako neurrien kopurua laburra iruditu zitzaigun, are gehiago arazoaren konplexutasun maila ikusita», azaldu zuen Amalia Barquinek Legebiltzarrean. EAErako matrikulazio bulego bakarra eratzea ere eskatu zuen, aipatu bulegoak diskri-

Kristau Eskola sareko eskolek diotenez, ez diete trabarik jarri ikasle etorkinei. «Badauzkagu ikasle etorkinak %60 eta %80 artean diren eskolak. Ez dugu inor baztertzen», esan dute

Denon Eskola federazioak itunpeko eskolek ezartzen dituzten kuotak diskriminatzaileak direla uste du, eta etorkinentzako erlijioa oztopo dela ohartarazi du

minazio eta segregazioarekin amaituko lukeelakoan.

Halaber, 2009an Gasteizko Legebiltzarrak aho batez onartutako mozioa betetzea eskatu zuen Barquinek. Aipatutako testuan ikasle etorkinen integrazioarako programa berri bat aldarrikatzen zuen Legebiltzarrak. Onartutako legez besteko proposamenaren arabera, programa horrek neurriak jaso behar-ko lituzke ikasleak funts publikoekin mantendutako

ikastetxeen artean banatzeko, «hezkuntza babes berezia behar duten ikasleen gehiegizko kontzentrazioa eragoztearren, eta joerazko erreferentzia gisa hartuz ikasle horien kopuru osoa ez izatea gela bakoitzean %20 edo %25 baino gehiago, haien integrazioa erraztearren».

Pasa den ostegunean Legebiltzarrak beste legez besteko proposamen bat onartu zuen, EH Bildu eta PSeri esker. Erdibideko zuzenketaren sinatzaileek

plan estrategiko bat beharrezkoa dela nabarmentzen dute honako helburu hauek lortzeko: kanpotik etorritako ikasleei, ikasle guztiei bezala, hezkuntza eskaintza bermatzea eta ikastetxe publiko batzuetan gertatzen ari den pilatze-tasa eragozte, eta lurralde-mailako matrikulaziorako bulego bakarra ezartzea edo familia-errenta baxua lehenesten duen baremoa aldatzea.

Azken sei urteotan bi legez besteko proposamen onartu dira, baina, hala ere, Gasteizko Gobernuak ez du konpondu Arabako hiriburuan, baita EAEko beste udalerrri batzuetan ere, ematen den arazoa: atzerritatik etorritako familiek pairatzen duten segregazioa. Agian, Aitor Idigorasek esaten duen bezala, enpresa pribatuekin indarrean dauden itunak aztertze-ko unea heldu da. Izan ere, halako itunak behin-behineko egoerei aurre egiteko sinatzen dira.

«Look»-a

Xabier Mikel Errekondo

Haize freskoa sartu da *look* homogeneoena darabilen euskal familiara leiho hertsien zirrikituetatik eta barruko airea helikopteroen aspek lez hauspotu du, eta harrotu. Eta asaldatu egiten dira oraindik hiztegi- eta janzkera-molde ohikoegiak dituztenak, eta ohitura zaharkituei hertsiki lotuta daudenak; hori ez da ez gure modua ez gure estiloa salatuz. Baina haize freskoa blaust! sartu da, nahiz ikuspegi itxian betiko hautsetan baino ohituta ez daudentzat (hitz jario, bota, praka, jaka, kazo-orrazkera koletaduna, kopetilun eta ezpain haserretu pedigridunak) agian pufada handitxoak izan... Western bateko *saloon*-eko ate bikoitza kolpe lehor batez guztiz zabaldu eta barrarainoko tarima

urratua takoi erraldoidun lehoinabarrezko zapata berdeetan urrats bakoitza Lola Floresen garboarekin zanpatuaz eta ezpain gorri-gorri eta biziekin zeharkatu izan balu bezala sartu da, aldarrikatuz hemen nago eta hauxe naiz ni! Halere, kosta behar du etxe barruko bakeroei hamarkadatan metatu hauts eta goroldioak eransteraino harrotzea. Errazago dira aldarrikatzen biluztasuna eta eraldaketa... besteenean.

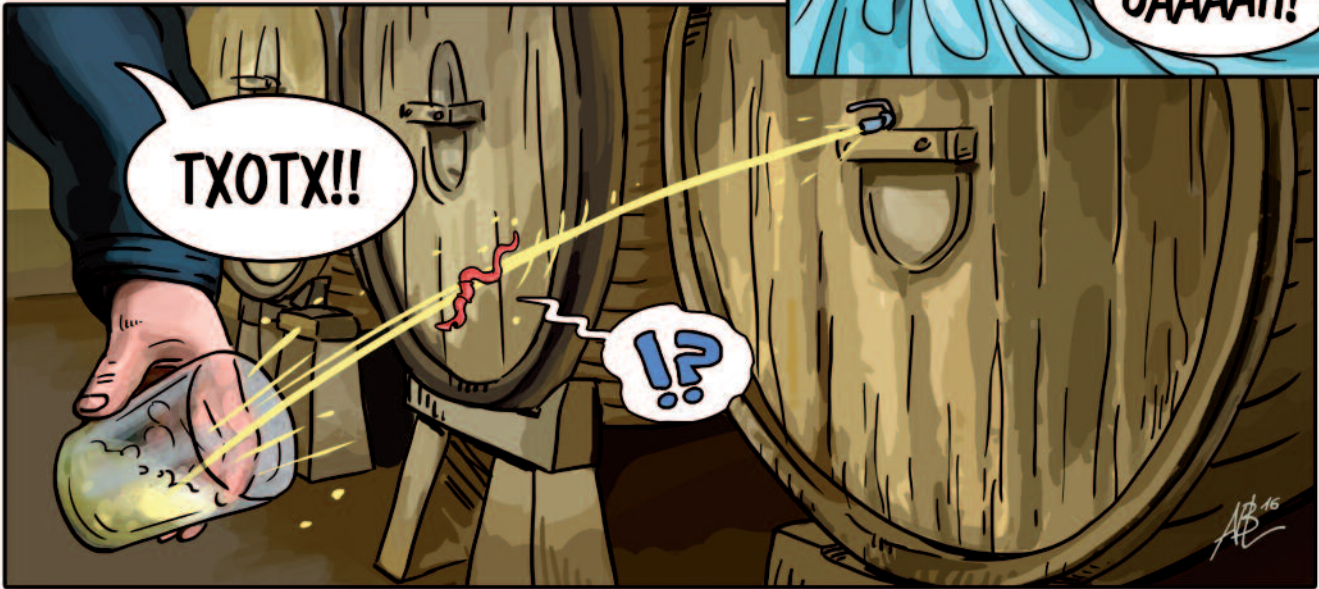
Bazen garaia bizpahiru hitzekin goitibehiti ezkerreko eta independentistatzat arazorik gabe identifikatzen gaituztenei gauzak zailxeago jartzekoa, pittinka bada ere... *look* bat eta bakarra apurtuaz. *Pack* berean hartu genuen *look*-a gordezagun historia liburuetarako. Kazo-

moldeko ilaje koletaduna jauzi txatartegira eta askatu ileak irudimenez haizeak orraz ditzan; bekain ilun lerro-bakar itsatsiari erausi *loktitea* beren nahieran mugi daitezen; lasaitu argazki orotan hortzek estu hartutako ezpain zurrinak eta margotu irribarreak, dohainik baitira; eta, erantsi botak, Ternua praka eta jaka, bada eta mundu oso bat zer jantzi... eta zer erantsi.

Nago erakargarriagoak izanen garela bai harremanetarako bai politikarako. Halako haizerik Zeusek baino ez zezakeen sor, Zeus jainkosa Onintzak. Gure haize freskoa, naturala eta bertakoa. Eta esango dutenagatik kezkarik ez, kutsatu haize freskoarekin eta aldatu *look*-a hire nahierara. *1000skr L'Onin!* •

LUR AZPIKO ABENTURAK

iRRITZIA:

Amaia
BALLESTEROS

ORTZADAR ELKARTEA

Aitzindari mugako adimena duten lagunak zuzendaritzan sartzen

 JENDARTEA / Maider Iantzi Goienetxe

Ortzadar elkarteko atea jo dugu, Lasarte-Oriako Zirkuitu ibilbidean. Bertan 1977tik ari dira mugako adimena duten pertsonen eta senideen alde lanean. Halere, biztanleriaren %1ak osatzen duen kolektiboa bera bezala, elkarteak ere ez da sobera ezaguna. Berriki mugako adimena duten lagunak zuzendaritzan sartu izanak ekarri ditu komunikabideetara.

Mikel Moreno Ortzadarreko presidentea da, Marian Correbero eta Josu Santiago zuzendaritzako kideak, Maider Brit gizarte langilea eta Rosa Rubio koordinatzailea. Mahai baten bueltan hartu gaituzte. 1977an proiektua sortu zenetik dabil jo eta ke Rubio. Guraso talde baten ideia izan zela kontatu du. Mugako adimena (garai hartan oraindik diagnostikatu eta definitu gabea) zuten seme-alabek jasotzen zuten hezkuntza desgokia zela ikusten zu-

ten. Ohiko eskolan atzean gelditzen ziren eta hezkuntza bereziko zentroetan ere ez zuten beren lekua aurkitzen. Hortaz, zerbitzu bat sortzeko jaio zen Ortzadar: hezkuntza zentro bat, eskolako etapan eta Lanbide Heziketan mugako adimena zuten pertsonak hartzeko. Zentro horrek martxan segitzen du. Ategorrietan dago eta Zereginen Ikaskuntzarako Gelaz osatuta dago. Baina eskolaz gain, behar gehiago dituzte: lanean, autonomia lortzeko bidean, etxean... Orduan, Ortzadarrak Sutargi lanerako zentro berezia sortu zuen. Honek ere aitzinera jarraitzen du eta berta-

ko langileak mugako adimena duten lagunak dira. Bestetik, pertsonalki behar duten laguntza ematen die elkarteak. 2011n familia eta profesionalak gogoeta egin zuten: «Urte asko generamatzen esaten pertsona hauek gai direla, beren beharren bozeramaile izan daitezkeela eta beren eskubideen alde borroka daitezkeela. Horregatik, interesgarria iruditu zitzaigun elkarteko zuzendaritzan sartzea», agertu du koordinatzaileak. «Egia da azkenean desberdintasunak guk geuk jartzen ditugula. Laguntza txiki batekin autonomoak izateko eta ze behar dituzten esateko gai dira. Beren bozeramaile bilakatuz, desberdintasunak azpimarrazten ditugu».

BULTZADA BATEKIN, AUTONOMO

Mugako adimena duten lagunek koefiziente intelektual baxuagoa dute, 75-85 ingurukoa (Osasunaren Mundu Erakundeak 85 eta 110 artean jartzen du batez bestekoa). Hala agertzen dute eurek: «Ez gara talde homogeneoa, pertsona bakoitzak bere beharrak ditu, baina gutariko gehienei ingurune lehiakor, zorrotz eta azkar honetara egokitzea kostatzen zaigu. Gehienetan ez dugu ezaugarri fisiko berezirik, baina ohikoa da ikasketa prozesu motela izatea, buruko adin eta adin kronologikoaren artean aldea izatea eta sarritan aurrea hartzea edo egoera berriei egokitzea kostatzea».

Bizitza autonomia egin dezakete, baina horretarako laguntza behar dute. «Elkarte honetan bildu gara bizitza duina eta autonomia eraman ahal izateko hainbat esparrutan: pertsonalean, hezkuntzan, lanean edo gizartean. Bizitza aberatsa eduki ahal izateko eta gure komunitatean parte hartze aktiboa izateko borroka egiten dugu. Hala, gure bizitzako erabakiak guk geuk hartzeko eskubidea zein ezberdinak izatekoa aldarrikatu nahi ditugu».

JOSU, MIKEL ETA MARIAN: BIZIPENAK

Hiru lagunak bizitzako ibilbidea errepasatzean, esperientziek bat egiten dute hainbat puntutan.

Ezker-eskuin, Mikel Moreno, Marian Correbero eta Josu Santiago, Ortzadar elkartearen egoitzan. Hurrengo orrialdean, Maider Brit eta Rosa Rubiorekin. Andoni CANELLADA | ARGAZKI PRESS

Hirurek izan zituzten arazoak eskolan eta beren biziak izugarri hobetu ziren Ortzadarren sartu ondotik. Hala kontatu du Josu Santiagok: «EGBko 5. edo 6. mailatik aurrera klasetik atera eta jo egiten ninduten. Oso gaizki pasatu nuen. 8. maila errepikatu nuen eta 1982an familiak Ortzadar ezagutu zuen eta bertan sartu nintzen, 16 urterekin. Nire bizitza erabat aldatu zen orduan. Sutargin ere hasi nintzen. Orain anaiarekin bizi naiz eta ohiko bizitza egiten dut. Lanera noa, lagunekin ateratzen naiz, mendira ere joaten naiz...».

«Danborradan ere ateratzen zara!», erantsi du Mikel Moreno lagunak irriz. Mikel ongi moldatu zen ikaskideekin 8. mailara arte. Kurtso hori errepikatu eta arazoak eskola politetnikora iritsi zenean hasi ziren. «Ikasketetan nituen zailtasunez gain, *bullying*-a sufritu nuen. Ama irakasleekin biltzen zenean betikoa esaten zioten: 'Alferra da, ez du ezer egiten, ez da zentratzen...'. *Bullying*-arekin, gainera, gaiztoa ni nintzen. Ondotik, ikastaro bat egin nuen eta irakasle baten bidez sartu nintzen Ortzadarren, 1996an. Niri ere

egoera zeharo aldatu zitzaidan». Amarekin bizi da eta ohiko bizitza egiten du.

Marian Correyeroren gurasoei alabak ez zuela ikasteko balio erraten zieten irakasleek, aunitz kostatzen zitzaiola eta ez zihola kideen mailan. Orduan, aita Marianekin haserretzen zen. «Hori gertatzen zen ikasturtez ikasturte. Aitak esaten zidan lanerako balio ez banuen bizitzan ere ez nintzela ezer izango. Triste eta gaizki jartzen nintzen».

Gainera, kideek alde batera uzten zuten. Moja eskola zen eta hasi zenean neskak soilik ziren. Gero mutilak eta neskak. «6 urterekin izan nuen lehen klaseko oroitzapen txarra daukat», dio. «Aitaren aldeko familiak baztertu egiten ninduen. Oraindik ere bai, baina jada berdina zait».

IZENIK ETA DIAGNOSTIKORIK GABE

Ortzadarreko koordinatzailearen arabera, mugako adimena berdina ematen da emakume eta gizonen artean, baina badago desberdintasun bat: «Família askotan pentsatzen dute emakumeak izanik zaintza edo garbiketa lanetan arituko direla, ulertu gabe pertsona gisa esku-

bide berak dituztela. Orain arte elkarteko bazkideen artean askoz gizona ezko gehiago egon da. Orain emakume gehiago ikusten hasi gara. Kopuruak parekatzen doaz».

Agertu dutenez, tamalez, oraindik *bullying*-a sufritzen dute eskolan. Rubiok azaldu du mugako adimenari ez zaiola izenik jartzen eta, curriculum egokitu arren, detekzio eta arreta espliziturik gabe segitzen dutela. «Jazarpena eta bazterketa jasaten dute eta ez da esku hartzerik egoten. Ulertu eta babesik eman gabe jarraitzen dute».

Gizarte laguntzaileak esplikatzen du 11 urtetan edo lehenago, zailtasunak ikusten hastean, ez

Marian Correyeroren gurasoei alabak ez zuela ikasteko balio erraten zieten irakasleek. Orduan, aita Marianekin haserretzen zen. «Triste eta gaizki jartzen nintzen»

Inguru lehiakor, zorrotz eta azkar honetara egokitzea kostatzen zaie; inguruari ere bai haiengana egokitzea, batik bat dituzten behar, zailtasun eta gaitasunak ez ezagutzeagatik

zaiola izenik jartzen eta nerabegarora iristen direnean diagnostikorik gabe jarraitzen dutela. «Beste sufrimendu mota bat hasten da orduan, bazterketarekin. Askotan eskola bukatu arte edo bukatuta ere ez da orientazioa ongi egiten, hain justu diagnostikorik ez dagoelako».

«Harrigarria bada ere, diagnostikoa falta da eta horren beharra dago, besteak beste, gurasoak orientatzeko, oso galduta segitzen baitute. Norbaitek arduratu behar du diagnostikoa egiteaz», azpimarratu du koordinatzaileak. «Diagnostiko onak orientazio ona ekartzen du. Zenbat eta lehenago egin, hobeki. Horrek errolda egokia ere ekarriko luke. Suposatzen da biztanleriaren %1ak duela mugako adimena. Kopuru handia da».

Esplikatu duenez, oraindik eztabaida dago desgaitasuna duten ala ez. «Ez daude legez aitortuta eta hartzen ahal diren neurriak, lanean, hezkuntzan, jendartean... ez dira hartzen. Baina horrek ez du esan nahi pertsona hauek existitzen ez direnik; hemen daude. Eta gai dira, askorako, gainera».

ELKARTEAREN ESKAINTZA

Horregatik, balio hori ateratzeko, hainbat zerbitzu eskaintzen ditu elkarteak: informazio, balorazio eta orientazioa; laguntza, arreta eta jarraipen sozial eta psikologikoa; bizimodu independenterako laguntza; osasun beharren jarraipena; eta aisia eta oporrak.

Aisialdiaren arloan, mugako adimena duten lagunak batzorde batzuk sortzen ari dira: mendian ibiltzeko, jai eta ferietan gozatzeko, bisita turistikoak egiteko... Oporretarako programa ere badute 2005etik. Benidorm, Mallorca, Salou eta Calellan izan dira, besteak beste. Langileak dira eta beren oporrak ordaintzen dituzte. Monitoreak lagun gisa joaten dira, adibidez, badaudelako pertsonak zaintza handiagoa behar dutenak, agian medikamentuak hartzen ari direlako.

Kide edo boluntario gisa eurekin bat egiteko gonbita luzatuz agurtu dira (ortzadar@ortzadar.net eta 943 37 34 76).